

Primum Times

SATURS

1 VISPĀRĪGI JAUNUMI PRIMUM KLIENTIEM
Šajā sadaļā ir īss apraksts par pēdējā laika kompānijas SIA "Primum" jaunumiem.

2 GRĀMATVEŽU SPECIALIZĀCIJAS
Jūsu ievērtībai šajā nodaļā ir jauni, kuri ir veikti sadalot uzņēmumus pa nozarēm un grāmatvežu specializācijā.

3 JAUNUMI PAR PUBLIKĀCIJĀM
Publikācijas portālā www.ifinances.lv

4 JAUNUMI NO VID UN GROZĪJUMI LIKUMĀ PAR PVN

5 PRIMUM SPECIĀLISTU SAGATAVOTIE RAKSTI:
-Kā aprēķināt ikgadējo apmaksāto apmaksāto atvaļinājumu?

-Kas jāzina par atlikto nodokli?

Ceturkšņa novitātes

Vispārīgi jaunumi mūsu klientiem

I. JAUNUMI

Laikam ejot, SIA "Primum" turpina Jūs informēt par jaunumiem mūsu kompānijā, par dažādām būtiskām izmaiņām likumdošanā, kā arī par interesantiem rakstiem, kurus ir sagatavojuši Primum speciālisti. Turpmāk visi mūsu klienti katru ceturksni saņems savā e-pasta kastītē mūsu jaunumus, kas pateicoties mārketinga nodaļai ir ieguvusi avīzes formātu.

Pirmkārt, esam Jums kļuvuši vēl pieejamāki - mūsu grāmatvežus Jūs varēsiet saņemt no 8:30 līdz pat pulksten 20.00 vakarā.

Primum vērtīgākais darbinieks

Esam apbalvojuši mūsu otrā ceturkšņa vērtīgāko darbinieku un tā ir

mūsu galvenā grāmatvede Ieva Kalniņa-Jaunāre. Ieva šo apbalvojumu ir ieguvusi jau otro reizi pēc kārtas. Apsveicam viņu!

2. Grāmatvežu specializācija

Turpinot efektivizēt un sistematizēt mūsu darbu, esam sākuši mūsu grāmatvežu specializāciju dažādās nozarēs. Mērķis ir viens - sniegt grāmatvedības pakalpojumus vēl augstākā

un labākā profesionālajā līmenī mūsu klientiem. Katrs grāmatvedis padziļināti pēta ar attiecīgo nozari saistītos grāmatvedības jautājumus, gan likumdošanā, gan reālajā dzīvē, tādējādi kļūstot par ekspertiem savā lauciņā. Ko tas dod Jums? Grāmatvedi, kurš ir specializējies nozarē, kurā darbojas tieši Jūsu uzņēmums, grāmatvedi, kurš spēj ieteikt Jums vērtīgākus priekšlikumus un piedāvāt jaunus risinājumus, kā kārtot grāmatvedību. Šis grāmatvedis ir arī profesionāls un ziņošs konsultants, kas vienmēr ir Jūsu uzņēmuma rīcībā.

3. Jaunumi par Primum publikācijām

Jūnijā darboties sāka portāls www.ifinances.lv, kurā arī mūsu speciālisti publicēja 2 rakstus grāmatvedības sadaļā. Pirmo rakstu "Kā aprēķināt ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu?", sastādīja mūsu galvenā grāmatvede Ieva Kalniņa-Jaunāre. Ar rakstu varat iepazīties PRIMUM ceturkšņa avīzes turpinājumā vai klikšķinot uz saita <http://www.ifinances.lv/lat/gramatvediba?doc=578>.

Otru rakstu sagatavoja SIA "Primum" nodokļu konsultante Ilze Birzniece. Raksta nosaukums ir "Kas jāzina par atlikto nodokli" Arī šo rakstu Jūs varat lasīt avīzes turpinājumā vai spiežot uz šī linka: <http://www.ifinances.lv/lat/gramatvediba?doc=731>.

Divas nedēļas jau iepriekš minētajā portālā SIA "Primum" speciālisti bija eksperta lomā un veiksmīgi atbildēja uz portāla viesu uzdotajiem jautājumiem, kas, protams, tika ļoti pozitīvi novērtēti.

4. Jaunumi no VID un grozījumi likumā par PVN

Jūsu ievēribai publicējam apkopojumu par svarīgākajām izmaiņām, kas stājas spēkā no 2009. gada 1. jūlija. Saskaņā ar zemāk ievietotās Valsts ieņēmumu dienesta informācija: "Strādājošajiem pensionāriem pensija tiks samazināta par 70% (pārējiem par 10%)."

Neapliekamais mēneša minimums turpmāk būs 35 Ls, nevis 90, kā par janvāri - jūniju. Attiecīgi šajā situācijā par darba līgumu saturu jāpiedomā tiem, kuriem līgumos darba algas tiek noteiktas "uz rokas". Šajā gadījumā uzņēmumam ir jāuzņemas nodokļa slogs.

Turpmāk izmaiņas darbinieku statusā (pieņemšana, atlaišana, statusa maiņa) būs jāiesniedz VIDam 3. darba dienu laikā. Tas ir ļoti būtisks punkts! Tas nozīmē, ka vadītājiem vai personāla daļai grāmatvedībā vajadzēs operatīvi iesniegt visu informāciju par darbinieku izmaiņām, tai skaitā dokumentāciju. Lūdzu nepieņemt darbiniekus darbā bez dokumentu noformēšanas vai arī neatbrīvojot tos no darba bez korektas dokumentu noformēšanas pēc principa "šodien atlaižam, bet gan jau rīt sataisīsim papīrus!"

No 2009. gada 1. jūlija darba ņēmējs ir Saeimas deputāts, pašvaldības deputāts, Ministru kabineta loceklis, komercsabiedrības valdes, padomes loceklis, prokurists, kontrolieris, kā arī cita persona, kura ieņem amatu, kas dod tiesības uz atlīdzību, ja atlīdzība ir faktiski noteikta. Piemēram, ja komercsabiedrības valdes loceklim atlīdzība faktiski nav noteikta, tad minētā persona 2009. gada 30. jūnijā zaudē darba ņēmēja statusu.

Grozījumi likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 17. panta sestajā daļā nosaka jaunu kārtību, ka darba devējam nav

jāveic ieraksts algas grāmatiņā par darbiniekam taksācijas periodā izmaksātajām summām".

Grozījumi likumā par PVN

Grozījumi likumā "Par pievienotās vērtības nodokli"

Pieņemts: 16.06.2009. Spēkā: 14.07.2009.

Publicēts: "Latvijas Vēstnesis", Nr. 100 (4086), 30.06.2009.

Pašlaik likuma „Par pievienotās vērtības nodokli” 6. panta pirmās daļas 23. punkts nosaka, ka no PVN tiek atbrīvota nekustamā īpašuma pārdošana, tajā skaitā zemes pārdošana. Savukārt Padomes 2006. gada 28. novembra direktīva 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (turpmāk - direktīva) neparedz PVN atbrīvojumu apbūves zemes pārdošanai.

Likumā grozīts likuma „Par pievienotās vērtības nodokli” 6. pants, precizējot, ka apbūves zemes pārdošanai netiek piemērots atbrīvojums no PVN.

Lai nodokļa maksātājiem dotu iespēju iepazīties ar likumu, kā arī ievērotu kalendāra gada cikliskumu, likums paredz pārējas noteikumu punktu, kas nosaka, ka zemes gabals kļūst par apbūves zemi, ja atļauja šī zemes gabala apbūvēšanai, inženierkomunikāciju izbūvei vai ceļu, vai inženierkomunikāciju izbūvei ir izsniegta pēc 2009. gada 31. decembra.

PUBLIKĀCIJA

www.ifinances.lv

Kā aprēķināt ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu

Raksta autore **Ieva Kalniņa-Jaunāre**, SIA Primum galvenā grāmatvede

Kā aprēķināt ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu?

Ir pienākusi vasara un cilvēki aizvien vairāk sāk domāt par saulainu laiku un brīvdienām, bet grāmatvežiem nākas būt vēl uzmanīgākiem, lai nekļūdītos, aprēķinot ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma naudu uzņēmuma darbiniekiem. Rakstā tiks aplūkoti jautājumi, kuros gadījumos tiek piešķirts ikgadējais apmaksātais atvaļinājums un kā to aprēķināt.

Darba likuma (DL) 35. nodaļā ir teikts, ka darbiniekam pienākas šāda veida atvaļinājumi:

- ikgadējais apmaksātais atvaļinājums;
- papildatvaļinājums;
- atvaļinājums bez darba algas saglabāšanas;
- grūtniecības un dzemdību atvaļinājums;
- atvaļinājums bērna tēvam, adoptētājiem vai citai personai;
- bērna kopšanas atvaļinājums;
- mācību atvaļinājums.

Ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma piešķiršana

Ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu ir tiesības saņemt ikvienam darbiniekam. Tas nedrīkst būt īsāks par četrām kalendāra nedēļām (28 kalendāra dienām), neskaitot svētku dienas. Darbiniekiem, kuri ir jaunāki par 18 gadiem, piešķir vienu mēnesi ilgu atvaļinājumu.

Darba devējam un darbiniekam savstarpēji vienojoties, atvaļinājumu var piešķirt pa daļām, bet viena no atvaļinājuma daļām kārtējā gadā nedrīkst būt īsāka par divām nepārtrauktām kalendāra nedēļām.

Ja kārtējais atvaļinājums nelabvēlīgi ietekmē uzņēmuma darbību, tad tā daļu drīkst pārcelt uz nākošo gadu ar darbinieka rakstveida piekrišanu. Šo daļu var pārcelt tikai uz 1 gadu, un šādā gadījumā atvaļinājuma daļa nedrīkst būt īsāka par divām kalendāra nedēļām. Tomēr atvaļinājumu nedrīkst pārcelt personām, kas ir jaunākas par 18 gadiem, grūtniecēm un

sievietēm pēcdzemdību periodā līdz vienam gadam, bet ja sieviete baro bērnu ar krūti – visā barošanas laikā.

Ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma atlīdzināšana naudā nav pieļaujama, izņemot gadījumu, kad tiek izbeigtas darba tiesiskās attiecības un darbinieks ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu nav izmantojis.

Atvaļinājuma dokumentārais pamats

Ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu piešķir ik gadu saskaņā ar darba devēja un darbinieka vienošanos vai atvaļinājuma grafiku, ko sagatavo darba devējs pēc konsultēšanās ar darbiniekiem. Tam jābūt pieejamam ikvienam darbiniekam un ar to jāiepazīstina visi darbinieki. Nedrīkst aizmirst, ka ir jābūt arī darbinieka iesniegumam par ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, kas darba devējam obligāti jāapstiprina. Zemāk tekstā ir piemērs, kāds varētu izskatīties darbinieka atvaļinājuma grafiks.

Skatīties lejā 1. piemēru

Kam pienākas atvaļinājums

Darbinieks ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu par pirmo darba gadu var prasīt, ja pie darba devēja ir nodarbināts ne mazāk kā 6 mēnešus. Sievietei pēc viņas pieprasījuma, ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu piešķir pirms grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma vai tieši pēc tā, neatkarīgi no laika, cik ilgi bijusi nodarbināta pie darba devēja.

Atsevišķos gadījumos darbiniekam pienākas arī ikgadējais papildatvaļinājums. To piešķir:

1. darbiniekam, kuram ir trīs vai vairāki bērni vecumā līdz 16 gadiem vai bērns invalīds – trīs darba dienas;
2. darbiniekam, kurš ir pakļauts īpašam riskam (to novērtē darba aizsardzības speciālists) – ne mazāk kā trīs darba dienas.

Darba līgumā vai koplīgumā var noteikt arī citus gadījumus, kad piešķir papildatvaļinājumu (piem., ilggadējs darbs, nakts darbs, maiņu darbs u.c.). Ja atvaļinājuma laikā ir svētku dienas, tad to pagarina par svētku dienu skaitu, bet pagarinātās atvaļinājuma dienas neapmaksā.

Atvaļinājuma aprēķins

Samaksu par atvaļinājuma laiku un darba samaksu līdz atvaļinājumam jāizmaksā ne vēlāk kā vienu dienu pirms atvaļinājuma. Izmaksājamo summu par ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma laiku aprēķina: dienas vidējo izpeļņu reizinot ar darba dienu skaitu ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma laikā.

Dienas vidējo izpeļņu aprēķina: pēdējo sešu mēnešu darba samaksas kopsummu (darba algu, normatīvajos aktos, darba koplīgumā vai darba līgumā noteiktās piemaksas un prēmijas) dalot ar šajā periodā nostrādāto dienu skaitu. Ja darbiniekam ir noteikts summētais darba laiks, tad pēdējo sešu mēnešu darba samaksas kopsummu dalot ar šajā periodā nostrādāto stundu skaitu un reizinot ar 8 (darbinieka normālais darba laiks stundās). Nostrādāto dienu skaitā neietilpst pārejošās darbnespējas dienas (slimības lapa A un B), atvaļinājuma dienas un dienas, kad darbinieks neveic darbu attaisnojošu iemeslu dēļ (DL 74. pants).

Piemērs

APSTIPRINU
Valdes loceklis

Darbinieku atvaļinājuma grafiks

Darbinieka vārds, uzvārds	Amats	Kalendāra dienu skaits			Termiņš		Iepazīnos	
		Ikgadējais atvaļinājums	Papildatvaļinājums	Kopā	No	Līdz	Datums	Paraksts

Sastādīja:
Datums

Piemērs

Kā aprēķināt ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, ja darbiniekam ir nepilns darba laiks

Mēnesis	Nostrādātās dienas	Nostrādātās stundas	Kalendārās darba dienas (skaits)	Aprēķinātā darba alga, Ls
Janvāris	8	48	22	144,00
Februāris	0	0	0	0,00
Marts	10	60	21	180,00
Aprīlis	9	54	20	162,00
Maijs	0	0	0	0,00
Jūnijs	0	0	0	0,00
Kopā	27	162	63	486,00

- $486,00 \text{ Ls} / 27 = 18,00 \text{ Ls}$ (vidējā izpeļņa)
- $27 \text{ dienas} / 63 \text{ darba dienas} = 0,43$ (koeficients)
- $18,00 \text{ Ls} \times 20 \text{ darba dienas} = 360,00 \text{ Ls}$ (pilna atvaļinājuma nauda)
- $360,00 \text{ Ls} \times 0,43 = 154,80 \text{ Ls}$ (atvaļinājuma nauda ar koeficientu nepilnam darba laikam)

Piemērs

Kā aprēķināt ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, ja darbinieks strādā summēto darba laiku

Darbinieks - apsargs uzņēmumā strādā katru trešo diennakti no plkst. 8.00 rītā. Tiek veikta summētā darba laika uzskaitē, darba samaksa 1,20 Ls stundā.

Darba laika grafiks																																						
Mēn.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	Darba dienas	Darba stundas	Nostrādātās stundās	Nostrādātās dienas	Virsstundas	Nakts stundas	Svētku dienas
aug.		16	8			16	8			16	8			16	8			16	8			16	8			16	8			16	8	21	168	192	16	24	64	
sep			16	8			16	8			16	8			16	8			16	8			16	8			16	8			-	22	176	168	14		56	
okt	16	8			16	8			16	8			16	8			16	8			16	8			16	8			16	8	23	184	192	16	8	64		
nov		16	8			16	8			16	8			16	8			16	8			16	8			16	8			16	-	19	152	184	15	32	62	16
dec	8			16	8			16	8			16	8			16	8			16	8			16	8			16	8	19	152	176	15	24	58	24		
jan	16	8			16	8			16	8			16	8			16	8			16	8			16	8			16	8	21	168	192	16	24	64	16	
feb		16	8			16	8			16	8			16	8			16	8			16	8			16	8			20	160	168	14	8	56			

1. februārī darbiniekam tiek piešķirts ikgadējais apmaksātais atvaļinājums - 28 kalendārās dienas.

Vispirms nepieciešams aprēķināt darba samaksu par pēdējiem 6 mēnešiem, lai varētu aprēķināt vidējo izpeļņu.

Darba alga (6 mēneši)

Mēnesis	Darba algas aprēķins	Tarifs, Ls	Darba alga
Augusts	$192 + (24 \times 2) + 64 / 2 = 272$	1,20	326,40
Septembris	$168 + 56 / 2 = 196$	1,20	235,20
Oktobris	$192 + (8 \times 2) + 64 / 2 = 240$	1,20	288,00
Novembris	$184 + (32 \times 2) + 62 / 2 + (16 \times 2) = 311$	1,20	373,20
Decembris	$176 + (24 \times 2) + 58 / 2 + (24 \times 2) = 301$	1,20	361,20
Janvāris	$192 + (24 \times 2) + 64 / 2 + (16 \times 2) = 304$	1,20	364,80

- $1948,80 \text{ Ls} / 1272 \text{ stundas} = 1,53 \text{ Ls/st.}$ (stundas vidējā izpeļņa)
- $1,53 \text{ Ls/st.} \times 8 = 12,24 \text{ Ls/ diena}$ (dienas vidējā izpeļņa)

Atvaļinājuma naudas aprēķins

- $168 \text{ st. (februārī būtu bijis jāstrādā pēc grafika)} \times 1,53 = 257,04 \text{ Ls}$
- $168 \text{ st.} / 8 = 21 \text{ diena}$
- $21 \times 12,24 = 257,04 \text{ Ls}$

PUBLIKĀCIJA

www.ifinances.lv

Kas jāzina par atlikto nodokli

Raksta autore **Ize Birzniece**, SIA Primum nodokļu konsultante

Neskatoties uz to, ka grozījumi Gadu pārskata likumā, kas nosaka obligātās prasības atliktā nodokļa aprēķināšanā, pieņemti 2005. gada 26. maijā, joprojām gada pārskatu sagatavošanas periodā tiek saņemti daudz jautājumu, kas saistīti ar tā aprēķināšanu. Runājot par terminu – atliktais nodoklis –, neviens nav uzdevis jautājumu: uz kuru nodokli tas īsti attiecas? Tomēr, kad sākam runāt par uzņēmumu ienākuma nodokli un atlikto nodokli, neskaidrību ir daudz.

Vispārums par likumdošanu

Gada pārskatu likuma 20.¹ pants nosaka, ka atliktā nodokļa saistību summas (ja tādas ir) norāda bilancē ilgtermiņa kreditoru sastāvā, pievienojot jaunu posteni „Atliktā nodokļa saistības”, bet atliktā nodokļa aktīvu summas (ja tādas ir) – ilgtermiņa finanšu ieguldījumu sastāvā, pievienojot jaunu posteni „Atliktā nodokļa aktīvi”. Tādējādi jāpapildina 10. pantā noteiktā bilances shēma, pievienojot nepieciešamos posteņus.

Ar atliktā nodokļa saistībām un atliktā nodokļa aktīviem saistītos ieņēmumus un izmaksas (ja tādas ir) norāda peļņas vai zaudējumu aprēķinā, pievienojot jaunu attiecīgi nosauktu posteni kārtas numuru secībā pēc posteņa „Uzņēmumu ienākuma nodoklis par pārskata gadu”. Šajā gadījumā jāpapildina 11. līdz 14. pantā noteiktās peļņas vai zaudējumu shēmas.

Saskaņā ar iepriekšminētā likuma 1. pantu atliktā nodokļa aktīvi ir uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) summas, kuras atgūstamas nākamajos pārskata gados un attiecas uz atskaitāmajām pagaidu starpībām, un atliktā nodokļa saistības ir UIN summas, kuras maksājamas nākamajos pārskata gados un attiecas uz tām pagaidu starpībām, kuras aplikamas ar šo nodokli. Jāatzīmē, ka abu terminu definīcijas Gada pārskatu likumā atbilst definīcijām 12. Starptautisko grāmatvedības standartā (SGS) „Ienākuma nodokli”.

Gadījumi, kuros rodas atliktais nodoklis

Peļņas vai zaudējumu aprēķinā tā rezultāts (peļņa vai zaudējumi) pirms nodokļiem tiek noteikts, pamatojoties uz finanšu grāmatvedības datiem, bet ar nodokli aplikamais ienākums tiek

aprēķināts no peļņas vai zaudējuma, to koriģējot atbilstoši likuma „Par uzņēmumu ienākuma nodokli” prasībām. Līdz ar to ar nodokli aplikamais ienākums var būt gan lielāks, gan mazāks nekā finanšu rezultāts. To rada starpības, kas var būt divu veidu: patstāvīgās un pagaidu starpības.

Patstāvīgās jeb ilgstošās saistības ir starpības starp aplikamo ienākumu un pārskata gada peļņu vai zaudējumiem, kas radušās pārskata periodā un netiks mainītas turpmākajos periodos, tās nekad netiks ņemtas vērā, aprēķinot ar nodokli aplikamo ienākumu. Tās rodas gadījumos, kad atsevišķi ienākumu posteņi peļņas vai zaudējumu aprēķinā vispār nav aplikami ar UIN (piemēram, subsīdijas lauksaimniecībā, dividendes), vai atsevišķi izdevumu posteņi vispār nav atskaitāmi UIN aprēķināšanas vajadzībām (piemēram, ar saimniecisko darbību nesaistīti izdevumi, ziedojumi un dāvinājumi, soda naudas, 40% no reprezentācijas izdevumiem).

Pagaidu jeb īslaicīgās starpības ir starpības starp aplikamo ienākumu un pārskata gada peļņu vai zaudējumiem, kas radušās pārskata periodā un tiks izlīdzinātas turpmākajos periodos. Šajā gadījumā ieņēmumu vai izdevumu posteņi ir iekļauti gan UIN, gan peļņas vai zaudējumu aprēķinā, tikai dažādos periodos. Piemēram, pamatlīdzekļu nolietojums, kas samazina aplikamo ienākumu šajā pārskata periodā, peļņas vai zaudējumu aprēķinā tiek iekļauts tikai nākamajos periodos. Līdz ar to, pagaidu saistībām arī tiek aprēķināti atliktā nodokļa aktīvi un atliktā nodokļa saistības. Atliktais nodoklis praktiski kalpo par grāmatvedības instrumentu šo pagaidu starpības ietekmes izlīdzināšanai starp periodiem un parāda UIN papildus saistības, kas komercsabiedrībai veidotos, ja bilances sastādīšanas datumā tā likvidētos.

Turpinājums nākamajā lapā....

Ja atliktā nodokļa saistības netiek atzītas, pārskata gada peļņu pēc nodokļiem var atspoguļot lielāku, nekā tas ir patiesībā, kas var radīt pārlietu optimistiskas nākamā periodu peļņas prognozes, kā arī to, ka dividendes tiek izmaksātas vairāk nekā komercsabiedrība to būtu varējusi atļauties. Tas īpaši būtiski ir šī laika ekonomiskajos apstākļos. Jo iespējams, ka nākamajos periodos komercsabiedrības peļņa būtiski samazinās vai tā strādā ar zaudējumiem, bet, ņemot vērā to, ka pamatlīdzekļu nolietojums finanšu grāmatvedībā ir lielāks nekā nodokļu vajadzībām, izveidojas UIN saistības. Ja iepriekšējos pārskata periodos, kad nebija atzītas atliktā nodokļa saistības, visa peļņa izmaksāta dividendēs, tas pārskata periodā var izveidot (sliktākajā gadījumā) negatīvu pašu kapitālu.

Uzrādot atlikto nodokļu aktīvus un saistības finanšu pārskatos, atliktais nodoklis tiek aprēķināts attiecībā uz visām pagaidu atšķirībām starp aktīvu un saistību vērtībām finanšu grāmatvedībā un UIN aprēķina vajadzībām. Būtiski ir izprast, kuras pagaidu starpības veido atliktā nodokļa aktīvus un kuras – atliktā nodokļa saistības.

Atliktā nodokļa saistības veido tādas pagaidu starpības, kuras ļauj komercsabiedrībai samazināt pārskata periodu aplikamo ienākumu, taču vēlāk tas būs jāpalielina – radīsies saistības pašlaik samazināto nodokli samaksāt. Tās varētu saukt arī par aplikamām pagaidu starpībām.

Piemēram, ja komercsabiedrības finanšu grāmatvedībā pamatlīdzekļu bilances vērtība ir 80 000 Ls, bet šo pamatlīdzekļu atlikusī vērtība nodokļu grāmatvedībā ir 60 000 Ls, tad atliktā nodokļa saistības tiek aprēķinātas no 20 000 Ls (80 000 – 60 000), kas ir 3000 Ls (20 000 x 15%).

Jāatceras, ka pamatlīdzekļu nolietojumu saimnieciskajā darbībā neizmantojamiem pamatlīdzekļiem, kā

arī reprezentatīviem viegļajiem automobiļiem nevar ņemt vērā, jo tas ir ar saimniecisko darbību nesaistīts izdevums, un līdz ar to pastāvīga nevis pagaidu atšķirība. Arī pamatlīdzekļu pārvērtēšanu nodokļa aprēķināšanas vajadzībām neņem vērā, jo pārvērtēšanas rezultāts neietekmē aplikamo ienākumu. Ienākums, kas rodas no aktīvu pārvērtēšanas, ir aplikams, tikai realizējot šos aktīvus.

Atskaitāmās pagaidu starpības

Atskaitāmās pagaidu starpības veido vai palielina atliktā nodokļa aktīvu. Atliktā nodokļa aktīvi tiek aprēķināti, piemēram, dažādu veidu uzkrājumu izmaiņām, neizmantotiem un uz nākamajiem pārskata perioda pārnestajiem iepriekšējo taksācijas periodu nodokļa zaudējumiem. Ar uzkrājumu izveidošanu saistītās izmaksas tiek iekļautas peļņas vai zaudējumu aprēķinā, taču no aplikamā ienākuma tās tiks atskaitītas, kad radīsies faktiskās saistības.

Piemēram, ja komercsabiedrība ir papildus aprēķinājusi uzkrājumus atvaļinājumiem par 1000 Ls, tad tas veido 1000 Ls pagaidu starpību un atliktā nodokļa aktīvs ir 150 Ls (1 000 x 15%). Nodokļu zaudējumi ir pārnesami uz nākamajiem astoņiem gadiem, tomēr, atzīstot atliktā nodokļa aktīvu, jāievēro 12. SGS ietvertais noteikums, ka tie tiek atzīti tikai gadījumos, kad pastāv liela varbūtība, ka nākamajos taksācijas periodos gūtie ar nodokli aplikamie ienākumi būs pietiekami, lai varētu izmantot neizmantotos nodokļu zaudējumus.

Ja komercsabiedrībai veidojas gan atliktā nodokļa aktīvi, gan atliktā nodokļa saistības, ir pieļaujams, ka tie tiek saskaitīti kopā jeb nolīdzināti. Izmantojot iepriekšminētos piemērus, var aprēķināt, ka, saskaitot kopā atliktā nodokļa saistības un aktīvus, veidojas atliktā nodokļa saistības 2850 Ls apmērā ((20 000 – 1000) x 15%).

REDAKTORA SLEJA

Kā jau katram respektablām uzņēmumā, arī mums svarīgākie ir mūsu klienti. Tādēļ esam atraduši jaunu veidu, kā informēt Jūs par mums un Jums aktuālām lietām. Reizi ceturksnī Jūs saņemsiet šādu informatīvu avīzi ar jaunumiem. Ceru, ka arī Jūs atradīsiet sev kaut ko interesantu un derīgu. Paldies un saulainu vasaru.

AVĪZES VEIDOTĀJS

Jānis Sončiks

SIA "PRIMUM" mārketinga vadītājs

janis@primum.lv

JAUTĀJUMU UN IEROSINĀJUMU GADĪJUMĀ RAKSTIET AVĪZES VEIDOTĀJAM

PRIMUM TIMES

Lāčplēša iela 21-6

Rīga LV-1010, Latvija

Tel.: +37167439715

Fax.: +37167439716

www.primum.lv